

Commissie Beleid, Projecten en Laboratorium

Conceptverslag commissievergadering
Beleid, Projecten en Laboratorium van 18 juni 2025

Aanwezig: de dames Beuling, Eshuis (portefeuillehouder Noord), Hoving, Leenders,
Lodeizen, Plas en Woortman (portefeuillehouder Zuid)

de heren Berends, De Vries (hoofd afdeling Beleid, Projecten en Laboratorium,
secretaris), De Vos (voorzitter)
en mevrouw Maarsingh (bestuurs- en managementassistent, verslag)

Afwezig: de heren Boxen en Veldsema

1. Opening

De heer De Vos opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom.

2. Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

3. Verslag commissievergadering BPL d.d. 21 mei 2025

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Agenda vergadering algemeen bestuur d.d. 2 juli 2025

De agenda wordt voor kennisgeving aangenomen

5. Huisvesting laboratorium

Mevrouw Plas vraagt of er sprake is van een omgevingsvergunning.

Mevrouw Woortman geeft aan dat er contact is met de gemeente over het plan.

Verduidelijking hierover volgt in het kader van het verslag.

Op basis van onze eigen verkenning is de inschatting dat we vergunningsvrij kunnen bouwen.

We leggen het plan voor aan de gemeente voor een definitieve check. Mocht er toch een omgevingsvergunning nodig zijn dat heeft dit invloed op de doorlooptijd. De inschatting is dat dit beperkt is en dat het binnen dit project geen probleem is.

Mevrouw Plas vraagt naar de kosten in het kader van de gemeenschappelijke regeling.

Mevrouw Woortman antwoordt dat er afstemming zal zijn over de kosten binnen de gemeenschappelijke regeling laboratorium.

Mevrouw Beuling vraagt in het verlengde van de gemeenschappelijke regeling en de gezamenlijke kosten naar de toegenomen personele capaciteit en of er werkzaamheden voor externe partijen worden uitgevoerd en of dit extra inkomsten genereert.

De heer De Vries licht toe dat in de afgelopen jaren extra personeel is aangenomen. Dit is onder andere te wijten aan COVID-bemonstering, het informatiebeheerplan, eisen aan dataveiligheid, alsook de ontwikkeling van eDNA. Hierdoor is extra werkruimte nodig. Daarnaast is er behoefte aan een ruimte voor het voeren van digitaal overleg.

Mevrouw Leenders vraagt naar de verwerking van de gemeenschappelijke regeling, waarbij het lijkt alsof de kosten volledig op de begroting van waterschap Hunze en Aa's drukken.

Mevrouw Woortman geeft aan dat deze kosten in de gemeenschappelijke regeling worden gecompenseerd en gedeeld.

De heer De Vries voegt toe dat de investering bij waterschap Hunze en Aa's ligt en dat de kapitaallasten volgens de afspraken in de gemeenschappelijke regeling worden verdeeld.

Mevrouw Lodeizen geeft aan verbaasd te zijn over de hoge raming voor de bouw van de emballage-opslag.

De heer De Vries legt uit dat dit ook de interne verbouwing van het laboratorium omvat. Momenteel wordt de emballage in het bestaande pand opgeslagen. De bouwkosten zijn hoog, maar dit reflecteert de huidige marktprijzen. Het project moet daarnaast aan bepaalde eisen voldoen zoals duurzaamheid en een goede uitstraling vanwege de zichtbaarheid van het gebouw

Mevrouw Hoving vraagt hoe de dakbedekking met kansen voor insecten eruit zal zien.

Mevrouw Woortman antwoordt dat het een sedumdakbedekking zal zijn, passend bij de bestaande dakbedekking van het laboratorium.

De heer Berends informeert naar de kosten van het sedumdak. Hij merkt op dat sedum zwaar is en dat hiermee rekening gehouden moet worden bij de dakconstructie.

Mevrouw Woortman vermeldt dat de kosten in het budget zijn opgenomen.

De heer De Vries voegt toe dat er nog geen definitief beeld is van eventuele aanvullende bouwtechnische eisen als gevolg van een sedumdak. Mocht dit niet binnen het budget passen dan zal gezocht worden naar andere oplossingen.

De heer Berends spreekt de wens uit voor een excursie naar het laboratorium.

De heer De Vries meldt dat er in ieder geval een mogelijkheid is om het laboratorium te bezoeken tijdens de familie-, vrienden- en burendag, die plaatsvindt op zaterdag 18 oktober ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Hunze en Aa's.

De heer Mooijman vraagt of de vernieuwde laboratoriumcapaciteit toekomstbestendig is.

Mevrouw Woortman geeft aan dat zij verwacht met de uitvoering van het plan een aanzienlijke periode vooruit te kunnen.

De heer De Vos merkt op dat het gebouw uiterlijk verschilt van de rest van het gebouw.

De heer De Vries legt uit dat er is geprobeerd een balans te vinden tussen een goede esthetische uitstraling en betaalbaarheid.

De voorzitter geeft een samenvatting:

- De kosten en de verdeling daarvan zijn besproken.
- De onduidelijkheid omtrent de melding betreffende de omgevingsvergunning is aan de orde gekomen.
- De mogelijke consequenties van het sedumdak zijn besproken.

Bevindingen

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- Het bedrag van € 100.000,- beschikbaar te stellen ten behoeve van de benodigde aanpassing van de huisvesting van het laboratorium.

6. Bestuursovereenkomst (BO) DAW Groningen 2025-2029

De heer Berends geeft aan dat hij het bestuursvoorstel duidelijk vindt.

Mevrouw Hoving vraagt waarom Drenthe en Groningen hun projecten niet gezamenlijk uitvoeren om kosten te besparen.

Mevrouw Eshuis legt uit dat de projecten gefinancierd worden vanuit Europees geld. De provincies zijn verantwoordelijk voor hun eigen budgetten. De opgaves en de maatregelen verschillen per provincie waardoor het geen meerwaarde heeft om projecten samen uit te voeren.

Mevrouw Hoving informeert naar het aantal aanvragen voor de subsidieregelingen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat bij de behandeling van de bestuursovereenkomst van DAW Drenthe een overzicht is verstrekt van de verschillende projecten, inclusief het aantal deelnemers. Er bestaan verschillen tussen Groningen en Drenthe. De landbouwsector wacht af wat er op hen afkomt. Financiering vanuit DAW vereist cofinanciering, wat wel gerealiseerd moet kunnen worden. Samen met de Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO) zal bekeken worden welke projecten geschikt zijn, zowel voor het watersysteem als voor de landbouw.

Mevrouw Hoving vraagt naar de betekenis van 'geen spijtmaatregel' en om welke maatregelen het gaat.

Mevrouw Eshuis legt uit dat 'geen spijtmaatregel' inhoudt dat er momenteel geen stappen worden ondernomen die nu geld kosten en die achteraf die niet zinvol blijken te zijn geweest.

Mevrouw Lodeizen vindt de subsidiestroom ingewikkeld. Het bestuursvoorstel vermeldt dat ons waterschap in 2025 waarschijnlijk € 3.150.000,- NSP-GLB subsidie ontvangt. Het waterschap moet dan € 525.000,- beschikbaar stellen voor DAW; daar wordt meer ruimte voor genomen met het beschikbaar stellen van € 550.000,-. Waarom wordt hiervoor extra ruimte van € 25.000,- genomen?

Mevrouw Eshuis zegt dat een buffer nodig is voor eventuele hogere kosten. Als er kosten zijn die hoger zijn dan is aangevraagd dan zijn die voor onszelf.

Mevrouw Leenders noemt het voorstel verstandig. Ze vraagt naar punt 14, lid a tot e, van de overeenkomst betreffende de projectvoorwaarden. Kan dit problemen of keuzebependingen opleveren? Bijvoorbeeld robuuste watersystemen komt in conflict met de doelstelling oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit of de zoetwatervoorziening.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat het algemeen bestuur regelmatig wordt geïnformeerd over de problemen die er bijvoorbeeld zijn met het realiseren van de KRW-maatregelen als het gaat om het verkrijgen van gronden. Het laat onverlet dat er wordt gestreefd naar een robuust watersysteem die zodanig wordt ingericht dat wateroverlast en watertekorten bij droogte zoveel mogelijk worden voorkomen.

Mevrouw Leenders informeert naar de evaluatie en vraagt of er eerder een evaluatie is uitgevoerd met betrekking tot de DAW.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat er regelmatig overleg wordt gevoerd met LTO. De doelen worden indien nodig aangepast. Zo is de cofinanciering van de landbouw al eens bijgeschaafd naar beneden

omdat het teveel was om voldoende deelname te krijgen. De situatie kan over drie jaar anders zijn. Er wordt actief gestuurd op het behalen van de doelstellingen.

Mevrouw Beuling vraagt naar het uitgeven of weg zetten van de middelen. Er staat dat de DAW-bijdrage verhoudingsgewijs lager is dan de vorige periodes. Kijkend naar het gezamenlijk landbouwbeleid vindt er juist een verschuiving plaats van pijler 1, de inkomensondersteuning, naar pijler 2 waar deze DAW invalt. Waar blijft dat geld wat extra aan pijler 2 is toegevoegd?

De heer De Vries geeft aan dat, in samenwerking met de provincie en na overleg met de landbouwsector, is vastgesteld dat het complex is voor de sector om al het geld weg te zetten, mede vanwege de vereiste cofinanciering. Hij vermeldt dat er momenteel veel lopende projecten zijn en er ook andere subsidiemogelijkheden bestaan. Daarom is besloten om de bedragen op deze wijze vast te stellen.

Mevrouw Beuling vraagt of dat niet iets zegt over de aanvraagprocedure van subsidie.

Mevrouw Eshuis antwoordt dat het vooral iets zegt over hoe Europa maatregelen heeft ingezet met de eco-regeling die een extra vergoeding biedt op drie niveaus: brons, zilver of goud, dat valt onder pijler 1. Ook daar maken mensen gebruik van.

Mevrouw Beuling noemt dat het zonde is als er wel geld beschikbaar is om de doelen te realiseren dat bepaalde middelen onbenut blijven.

Mevrouw Plas vraagt naar de jaarlijkse indiening van een voortgangsrapportage door de DAW-projecten. Volgens het bestuursvoorstel zouden de DAW-projecten positief effect hebben op de KRW. Zijn deze effecten al zichtbaar en meetbaar?

Mevrouw Eshuis merkt op dat de effecten van de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeilijk te meten zijn vanwege de omvang van het systeem. Zij benadrukt dat de expertise van het waterschap cruciaal is voor de projecten en dat deze kennis goed onderbouwd is. Het is wel moeilijk om dat concreet meetbaar te maken.

Mevrouw Woortman stelt dat opschaling van succesvolle pilotprojecten wenselijk zou zijn om een groter effect te bereiken.

Mevrouw Eshuis vult aan dat het een zoektocht is. Er zijn overleggen hierover met LTO, ook zij zijn zoekende.

Namens de ChristenUnie vraagt *mevrouw Plas*: "Hoe kan het waterschap DAW inzetten om water vast te houden?"

Mevrouw Eshuis geeft aan dat de beschikbaarheid van water en het vasthouden van water, bijvoorbeeld door infiltratie in de bodem, een onderdeel is van het bodemprogramma. Dit valt echter niet direct onder het DAW-programma.

De heer De Vries vult aan dat er binnen DAW projecten zijn die hieraan bijdragen, bijvoorbeeld gericht op hoe het water efficiënt gebruikt kan worden op de percelen.

De heer Mooijman vraagt naar aanleiding van het in het voorstel genoemde begrotingsaspect op pagina 1 of de besparing van € 550.000,- eenmalig is gedurende het traject.

De heer Mooijman vraagt of er enige zekerheid is dat de subsidies zullen komen en zo ja, wanneer dan?

Mevrouw Eshuis antwoordt dat een akkoord nodig is.

De heer De Vries vult aan dat de openstelling van de subsidie vanaf september is. Qua timing komt dit voorstel heel goed uit. De inzet is om direct vanaf de openstelling te kunnen aanvragen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat de verwachting is dat de toezegging geen probleem zal zijn.

De € 550.000,- is onze eigen bijdrage om de subsidie van € 3.150.000,- te kunnen krijgen.

De voorzitter geeft een samenvatting:

- Er zijn kansen van deze regeling besproken.
- De financiën zijn aan bod gekomen.
- De complexiteit van Europese en landbouwsubsidies is behandeld.

Bevindingen

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- In te stemmen met de "Bestuursovereenkomst inzet Deltaplan Agrarisch Waterbeheer provincie Groningen en waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest 2025-2029 ". De BO is de aanzet voor de regionale DAW-regeling 2025-2029;
- € 550.000, - als krediet beschikbaar te stellen voor "bijdrage regionale DAW-regeling";
- Het DB te mandateren om zorg te dragen voor nadere besluitvorming gerelateerd aan DAW 2025-2029 Groningen.

7. Visvriendelijk aanpassen capaciteit aanvoergemalen

Mevrouw Eshuis geeft vanuit het dagelijks bestuur een toelichting. Er is onderzoek gedaan naar visvriendelijkheid. De subsidieaanvraag moet in september worden ingediend, daarom dit voorstel. Na de zomer volgt een presentatie van de bevindingen. Er wordt een combinatie gemaakt tussen visvriendelijkheid, waarvoor opdracht is gegeven, en de capaciteit van de aanvoergemalen. De aanvoergemalen stammen uit de jaren tachtig en zijn afgeschreven. Met de aanpassingen kunnen deze decennia vooruit.

Mevrouw Leenders noemt dat in het voorstel wordt gesproken over zowel de herverdeling van water bij waterschaarste als over de aanvoer. De aannames zijn dat de aanvoercapaciteit hetzelfde blijft, maar wat verandert er precies?

Mevrouw Eshuis meldt dat het hierbij niet zozeer gaat om de grote aanvoer, maar om de vergroting van de capaciteit van de gemalen. Hierdoor kunnen we het water verder het gebied in krijgen zonder noodpompen te hoeven plaatsen.

Mevrouw Leenders vraagt of het water uit het IJsselmeer als eerste bij deze gemalen aankomt.

Mevrouw Eshuis antwoordt dat de aanvoer vanuit het IJsselmeer ons beheergebied binnenkomt via Dorkwerd (noordelijke route) en de Hoogeveense Vaart (zuidelijke route).

Mevrouw Lodeizen vraagt wat het voordeel is van meer water als het water er niet is. Zij informeert ook hoe vaak de pompen worden gebruikt, welke impact de inzet van noodpompen heeft in het totaalplaatje, en hoeveel vissen er gered worden bij gebruik van de pompen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat figuur 3 is gebaseerd op het neerslagtekort berekend voor de komende 20 jaar aan de hand van nieuwe klimaatscenario's..

Bij watertekorten in het IJsselmeer maken we aannames uit stressberekeningen. Dit voorstel richt zich op de periode daarvoor. Met dit voorstel en de aanpak voor vissen volgens de Kaderrichtlijn Water, inclusief dierenwelzijn, kunnen we de aanvoergemalen met 20% vergroten. Dit is een efficiënte oplossing.

Mevrouw Lodeizen vraagt hoe vaak de pompen zullen worden gebruikt.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat als je kijkt naar wateraanvoer vanuit het IJsselmeer het waterschap dit jaar extreem vroeg is begonnen (mei 2025). De periodes betreffende wateraanvraag voor landbouw vervroegen/schuiven op. Er wordt continue gekeken naar het peilbeheer.

Mevrouw Lodeizen stelt de vraag hoe de bruto investering die genoemd wordt onder tabel 1 van € 5,4 miljoen voor de uitbreiding zich verhoudt tot de huidige aanvraag.

Mevrouw Eshuis antwoordt dat dit de kapitaallasten zijn en het beschikbare krediet dat wordt gevraagd.

De heer De Vries voegt toe dat de tabel de huur van de noodpompen vergelijkt met de kapitaallasten van de verbouwingsinvesteringen.

Mevrouw Hoving vraagt of er wordt gekeken naar de hoeveelheid aanwezige vis.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat de hoeveelheid vis niet zomaar verandert, maar dat het aantal keren dat moet worden gemaald toeneemt.

Mevrouw Hoving verwijst naar pagina 7, waar staat 'met de huidige pompen is de verwachting dat hier een aanzienlijke schade aan de vissen optreedt'. Zij vraagt of het niet een vaststaand feit is in plaats van een verwachting?

Dit wordt bevestigd.

Mevrouw Hoving vraagt waarom de aanpak van de gemalen pas eind 2026 wordt gestart.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat het te maken heeft met de benodigde voorbereidende werkzaamheden, de subsidieaanvraag en de aanbesteding.

Mevrouw Hoving vraagt hoe de situatie zal zijn wanneer het IJsselmeer bijna geheel droog komt te staan.

Mevrouw Eshuis legt uit dat er een IJsselmeeroverleg is en bestuurlijk overleg Noord-Nederland en bestuurlijk platform zoet water. Hierin worden verschillende toekomstscenario's rond het IJsselmeer verkend, onder andere met betrekking tot het peilbeheer op het IJsselmeer en de verdeling van de waterafvoer tussen de Rijn en de IJssel. Ons primaire doel is de wateraanvoer, terwijl aangrenzende provincies en waterschappen soms ook andere belangen hebben.

Voor de toekomst wordt verwacht dat er nog steeds sprake zal zijn van een neerslagoverschot. Momenteel is er aandacht voor vraagstukken rondom landbouw, en wordt samengewerkt met provincies en gemeenten. Voorbereiding op periodes van droogte is noodzakelijk.

De heer Berends merkt op dat de overlevingskansen van vis aanzienlijk worden verhoogd. Er wordt verzocht om uitleg over het kostenverhaal (pagina 5, tabel 1) en een vergelijking tussen huren en aanschaffen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat noodpompen hoge kosten met zich meebrengen evenals hoge belasting voor het milieu. Er is in dit voorstel gekeken naar de kosten/baten. Het voorstel betreft een permanente aanpassing van oude gemalen. Bij aanbesteding voor huren moet gekozen worden voor de meest duurzame optie als het gaat om visveiligheid en capaciteit.

De heer Mooijman vraagt naar de verwachte levensduur van de gemalen.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat de gemiddelde afschrijvingstermijn 20 jaar is, zoals in het voorstel vermeld.

De heer Mooijman verwijst naar pagina 9 van het voorstel waarin staat dat de voorliggende projecten kansrijk lijken voor het ontvangen van subsidie. Wat zijn de gevolgen als een subsidie niet wordt toegekend?

Mevrouw Eshuis vermeldt dat de verwachtingen positief zijn, mede door goede contacten met de provincie, wat de kans op succes vergroot. We vragen het totale benodigde krediet aan voor het aanpassen van de gemalen. Dus als de subsidie niet wordt toegekend kan het project alsnog worden uitgevoerd.

Mevrouw Plas heeft allereerst een verzuchting; zij dankt mevrouw Eshuis voor de uitleg over de te verkrijgen subsidies. Het gaat om een fors bedrag. Het visvriendelijk maken van de gemalen is goed. Het punt is dat dit eigenlijk helemaal niet zou moeten, het geeft een dubbel gevoel dat wij als maatschappij toch veel te veel water verbruiken. Hoe kan worden voorkomen dat zoveel water wordt gebruikt.

Mevrouw Eshuis reageert instemmend. Met dit voorstel zal niet meer water worden verbruikt, maar het wordt beter verdeeld.

Mevrouw Plas vraagt namens ChristenUnie 'hoe verhoudt zich het energieverbruik, de variabele kosten, ten opzicht van visvriendelijkheid. Is dit aspect in de voorbereidingen meegenomen?

Mevrouw Eshuis geeft aan dat het energieverbruik van deze nieuwe pompen iets hoger zal zijn doordat de pompen meer gaan draaien.

In de voorbereiding van het voorstel is de berekening van het energieverbruik wel meegenomen. In tabel 1 van het voorstel zijn de energiekosten genoemd.

De heer De Vries vult aan dat in het onderzoeksrapport dat aan dit voorstel ten grondslag ligt, dit soort afwegingen zijn meegenomen. Het energieverbruik van een visvriendelijke pomp is iets hoger. Echter is het voorstel erop gericht dat er nieuwe pompen worden geplaatst, die energiezuiniger zullen zijn dan de huidige pompen. Daarnaast zullen de aanvoergemalen op elektriciteit draaien, terwijl voor de noodpompen dieselagregaten wordt ingezet.

Mevrouw Beuling noemt het een mooi voorstel. Het water wordt beter verdeeld en het komt veilig in het gebied waardoor gewassen beter groeien en er minder uitspoeling voorkomt. De vraag is kan de aan te vragen subsidie uitsluitend worden verkregen voor visvriendelijkheid of ook voor goed waterbeheer omdat het ook met waterkwaliteit te maken heeft.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat de subsidie in dit geval uitsluitend beschikbaar is voor visvriendelijkheid. De aanvoergemalen vergroten valt onder de kerntaak van het waterschap. Er wordt bij de subsidieaanvraag bewust ingezet op visvriendelijkheid, omdat de inschatting is dat dit goed aansluit bij de gewenste insteek vanuit Europa.

Mevrouw Beuling vraagt of er een indicatie is van de hoogte van de subsidie.

Mevrouw Eshuis geeft aan dat eerder ongeveer 43% van de investering werd ontvangen bij de gemalen Duurswold en Oostermoer.

De heer De Vos geeft aan de verzuchting van *mevrouw Plas* te onderschrijven.

De voorzitter geeft een samenvatting:

- De kosten van noodpompen zijn besproken.
- Wateren die wij bedienen zijn besproken.
- Gebruiksfrequentie in klimaatscenario's is besproken.
- Het effect van de gemalen op vis is besproken.

Bevindingen

De commissie neemt kennis van het voorstel om:

- Visveilige pompen te realiseren en daarmee de aanvoercapaciteit te vergroten met 20% bij 3 aanvoergemalen; H. Küpers, mr.V.M.Vennix en Ter Apeldkanaal.
- Het beschikbaar stellen van een krediet van € 5.372.000,-.

8. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

9. Sluiting

De heer De Vos bedankt eenieder voor zijn/haar inbreng en sluit de vergadering om 11.11 uur.

Gewijzigd/Ongewijzigd vastgesteld op 17 september 2025.

Boy de Vries
secretaris

Johnny de Vos
voorzitter